

NÉPNEVELŐ.

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

A MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATH. NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA.

KIADJA A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT.

Megjelenik minden vasárnap egy
ívnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath.
népoktatási intézet egy-egy példány-
ban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre 3 frt.
Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

Szentkirályi utca 28. szám
(Szent-István-Társulat.)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes
szóért, minden közlés után 3 kr. (6 fillér)
fizetendő. — Egyéb hirdetéseknek egész
oldal 16 frt, fél 8 frt, negyedrészt 4 frt
és egy nyolczadrészt oldal 2 frt. A 30
kr. bélyegilletéket a hirdető fizeti.

Adják előre beküldendő a Szent-István-Társulathoz

A munka végén.

A tudomány csarnokai bezáródtak s a tanuló-ifjúság boldog örömmel tér haza, élvezni a jól megérdemelt pihenést. Mert bár egészen más úton halad ugyan ma a gyermek, hogy eljusson a tudás forrásához, mint a múltban, mégis a mikor a forráshoz vezető út mentén egymást követő határhelyekhez eljut, lelke mintha meg volna terhelve, teste meg elegezve.

Vajjon célja-e ez a mai annyira hangoztatott humánus nevelésnek? és ha célja, ugyan helyes cél-e ez? Ha pedig nem cél — mert nem is lehet — ugyan miért nem szakítanak akkor vele?

Pedig, hogy ezek az állapotok nemcsak festett képek, de valóságok, azt erősíteni nem igen kell.

Hangzik a panasz szülő, tanító ajkáról egyaránt, hogy az iskola nem üdülőhely, ahol a lélek s a test felfrissül, hanem — tisztelet a nagyon kevés kivételnek — terhelő állomás, ahol a szívet, a kedélyt úgyszólván teljesen figyelmen kívül hagyják, amíg viszont a lelket minden összhang nélkül, szinte céltudatlanul, tömök és csak tömök. Nevelésről, jellemfejlesztésről s a nemesebb indulatok felébresztéséről alig akad szó, holott az elemi iskolára első sorban ez a feladat vár; e téren tehet nagyot, alkothat maradandót a tanító? És ha nevelés-és oktatásügyünknek súlypontja inkább a nevelés tekintetében domborodnék ki és erkölcsi momentumokat méltatna inkább figyelemre, rövid időn, igazán más arculata lenne az iskolában a tanító munkásságának. És mi e tekintetben, hivalkodás nélkül legyen mondva, erős közeledést tapasztalunk a mi felfogásunkhoz: 1. pont mindenkor ennek az iránynak volt a híve, a mellett küzdött, mert azt tartotta mindig, azt tartja most is az iskolai nevelés-oktatás legelső, legfőbb feladatának.

Nevelés!... ez legyen a mi törekvéseink-

nek első célja, a tudás csak másodsorban legyen első cél, mert hiszen a tudás, a mindennapi élet, száz meg száz viszonyának hatása alatt még az iskolán kívül is gyarapszik, de a szív, s vele a nemesebb érzelmek, mindig mostoha gyermekei az életnek, meg az iskolának is.

A tudáskörében szerzett kincsek lekopnak a lelekről; azoknak az értéke sokszor csupán az iskolában érték, de ott is csak akkor, ameddig ismétléssel felújítják, és csak addig, amíg azt a kalkulust megszerezték s az iskola küszöbjét átlépték: azontúl az érték halványul, fogy; de a szív kincsei azok maradandók, örök élethűek; azok elkísérik az embert — nem mint a tudományok, csak a koporsóig, de azon is túl, abba a világba, ahol a tudomány faklyája nem ad fényt.

Mi tehát, amikor az iskola kapujának kulcsát csikorogva halljuk megfordulni zárjában, és amikor visszapillantást vetünk az elmúlt iskolai év eredményére, ismételten, csak kényserítve érezzük magunkat rámutatni azokra a hiányokra, melyek nevelés-oktatás-ügyünknek régtől fogva hiányos tévedései.

Es mikor mi a jellem, a kényesebb érzelmek, a szív képzését tartjuk előbbre valónak és annak megvalósítását sürgetjük, támogatásunkra siet a társadalom a maga borzasztó példaival.

Az újságok nap-nap után tárgyalják az öngyilkosságokat, gyilkosságokat s most legutóbb annak a szerencsétlen apának rémtettét, aki a saját életével együtt egész családjának — öt gyermekének életét kioltotta.

Es ez az eset nem az egyedüli és nem is az első: hát még mekkora lehet azok száma, amelyek nem jutnak az újságot olvasó közönség elé?

Mi úgy véljük, — és a társadalom különböző rétegeinek gondolkozó elemei osztják e

fellegasunkat — hogy e körülmény megszüle-
tesében részes az iskola is.

Önkénytelenül jön az ajkunkra a kérdés,
hogy hát mennyiben és miben? . . .

Nos es erre a kérdésre, míg egyrészt a
feleletet levonhatjuk az elmondottakból, addig
másrészt újólágra kell hogy mutassunk arra
a körülményre, amelyet már annyiszor han-
goztattunk, — és sajnos, úgy látszik, még
mindig kevésszer — hogy több hitet, több
vallást adjunk a népnek.

A mindennapi élet keserű, nehéz küzdelmei-
vel harczoló nép tömegének legnagyobb anyagát
a népiskola szolgáltatja. És vajjon vallás-
erkölcsi tekintetben eleget tettünk-e, iskola és
tanító, a vallás tanítását illetőleg — köteles-
ségünknek? Tegyük szívünkre a kezünket s
valljuk csak be őszintén — hogy nem!

Itt van a mai iskolázatasunknak hibája.
Azokért a veszendő kincsekért, melyeket a
léleknek adunk, nem gondoskodunk kárpótlásul
a szív műveléséről. Mar pedig valljuk meg
őszintén, hogy nagy mulasztást követünk itt
és ekkor él, mert a szív uralkodik minden
társadalmi rétegben, mindenkor, mindenhol, a
lélek erősségei felett.

Addig tehát, míg a kellő összhang, lélek es
szív képzését illetőleg a népiskolában otthont
nem talál, nem lesznek jobbindulatúan változók
az állapotok. . . .

Most, amikor az év végén hálát adunk a
jóságos Istennek az elmúlt esztendő aratásáért,
lelkünk mintegy megkönnyebbül, hogy azt az
állapotot újra felfedhetjük, noha evről-évre
eszelekeszszük ezt, mert kötelességünknek tart-
juk őrít állani egyházunknak, Krisztusadta leg-
nagyobb erőssége, az istenes, a vallásos neve-
lés és képzés mellett.

Jól is esik és kötelességünk is ezt, nem is
egyszer, de ezerszer, amikor arra alkalom
adódik, mindig hangoztatnunk. A sok hangoz-
tatás elterjed végre a nép legnagyobb rétegére
is, és ha e mellett azután csakugyan magába
száll a mi aggodalmunkat halló és olvasó nép
nagy tömege, mi a kérdés felvetésében nyert
ennyi eredménnyel is meg leszünk elégedve.
Mert aki valamit gyakran hall mint helyest
emlegetni, azt egyhamar hajlandó helyesnek
elfogadni és az elfogadástól csak egy keskeny
árok választja el a követéstől.

Amikor tehát visszapillantunk az elmúlt
évre s a kritika szemüvegén át nézzük téve-
déseit, állaspontunktól természetszerűleg leg-
első hibájának tartjuk azt a régi, nagyon régi
s mindig megismételt mulasztást, hogy első
sorban csak a lelket nézi, neveli s csak az-
után az összes embert, az egyént, akit neveli-
nünk kell. Ez pedig olyan mulasztás, amely
nemcsak az iskolában észrevett és gondolko-
dóba ejtő, de a társadalomban is jelentkező
és érezhető.

Czike Imre.

A kath. tanítók nyugdíjsérelmei.

A kath. tanügyi tanács június hó 27-én tartott ülésé-
ben Erdődy János a kassai kir. kath. tanítóképző igaz-
gatója, mint e tétel előadója, a következőket terjesz-
tette elő:

A beérkezett munkalátokban kifejezett di-
vergaló nézeteket, véleményeket a következők-
ben igyekszem csoportosítani:

A nyugdíjtörvények különösen azon pont-
jainak módosítása kívánatos, melyek

I. a szolgálati idő kezdetére és tartamára,
II. a nyugdíjösszegnek megallapítására,

III. a járulékok mennyiségére,

IV. az özvegyek és árvák segély- és gyám-
pénzének megallapítására és

V. az alap kezelésére s illetve a nyugdíj-
ügyek elintézésére vonatkoznak.

I. A szolgálati idő kezdete és tartama.

a) A szolgálati idő kezdetére következő
indítványom elfogadását ajánlom a 100 as bi-
zottságnak:

1. A nyugdíjintézetbe való felvétel a tanítói
állomás elfoglalásának napjával kezdődjék és
azért kérjük az 1875. évi XXXII. t.-cz. 8.
§-ának első bekezdésének hatályon kívül való
helyezését.

2. A felvétel hivatalból történjék, ne a tanító
tetszésére bizassék a belépés s azért kérjük
az 1892. évi 37.290. sz. miniszteri rendeletnek
visszavételét.

Indokolás.

a) A férfitanítók éltük 19-ik, a nőtanítók
éltük 18-ik évében fejezhetik be tanulmányaik-
at s nyerhetik el a tanítói oklevelet. Miután
az 1868-ik 38. t.-cz. a jelölteket kor tekinte-
tében a tanítói hivatal viselésére jogosítja,
nemcsak anomália, de sérelem rájuk nézve
az 1875. évi XXXII t.-cz. 8. §-ának első be-
kezdése, mely csak a 21, illetve 20. évtől szá-
mitja szolgálataikat.

b) Nemcsak méltánytalan, de jogtalan is a
tanítótól, azon egyéntől, ki egész pályája alatt
soha sem nyerheti el önfeláldozásának meg-
érdemelt bérét, megkövetelni azt, hogy két
évig ajándékképen szolgáljon. Nagyon is kal-
márszemlé a törvénynek ezen intézkedése.
Szinte érthetetlen, hogy törvényhozásunk azt
mondja tanítóinak: Elfoglalhattok 19, illetve
18 éves korotokban tanítói állomásokat, rátok
bizom már e korotokban a haza reményeit s
drága kincseit, elfogadom szolgálatotokat, de
jövőtökből mégis levonok két évet, sem nek-
tek, sem özvegyeteknek, sem árváitoknak nem
számítom be két első évi munkátokat.

c) A magyar közeletnek egyetlen egy pá-
lyája sem szorítja meg a szolgálati idő be-
számítását. Sőt ellenkezőleg, még a minisz-
tereknek, államtitkároknak is biztosít a törvény
nyugdíjat. A középiskolai tanárok helyettesi
éveik, a közigazgatási és bírói gyakornokok-
nak, sőt még a díjnokoknak ily minőségben

töltött
csak a
telt: ca
kor eg

a)
mes vo
ha a t
tellené
arra el
tot veg
ország
ilyen l
Akkor
ferje n
segélyp
részesü

c) A
minden
az adó
szésétő
a tanít
való be
Amint
nyugdíj
Az 189
kívül h
ellenke
jainak
sere ve
nyos. S
lépessel
utazás
kedés k
nik. Ne
való be
delméh
zúdul a
sik utá
saját m
intézet
lépő ta
nyugdíj

B)
nitóság
Kerjük
való m
t.-cz. 2
módosít
ebbeli
telenség

a)
szolgál
séget a

II.

Erre
lom elf
1. K
frtra va
2. K

töltött évei is beszámíthatnak a nyugdíjba s csak a szegény tanítónál tesz a törvény kivételt; csak a tanítótól követel áldozatot, a mikor egész elete úgy is áldozat a haza javára.

d) A törvény ebbeli intézkedésének szerelmes volta akkor lünnik ki egész mivoltában, ha a tanító 29. 30 éves korában munkaképtelenné válik. Az a végkielégítési összeg éppen arra elég, hogy koldustarisznyát és koldusbotot vegyen rajta, s bejárhatja családjával az országot. Meg megváltas számba megy egy ilyen koru munkaképtelen tanítóra a halál. Akkor özvegyére néz a koldustarisznya, mert ferje nem szolgálván 10 beszámítható évet, segélypénzt nem kap, de az árvák mégis csak reszesülnek néhány frnyi gyámpénzben.

c) A nyugdíjtörvény azért törvény, hogy mindenkire kötelező legyen. Eppen úgy amint az adótörvény végrehajtását nem az illető tetszésétől teszik függővé, éppen úgy nem lehet a tanító tetszésére bízni a nyugdíjintézetbe való belépésének időpontjának megválasztását. Amint állomását elfoglalja, ezzel egyuttal a nyugdíjintézetnek köteles s így fizető tagja is. Az 1893. . . sz. miniszteri rendelet hatályon kívül helyezendő, mert a törvény intentionoival ellenkezik, mert sok tanítónak s azok családjainak a legvitalisabb érdekeinek megrövidítésére vezet, s mert a nyugdíjalapra is hátrányos. Sok tanító azért késedelmeskedik a belépéssel, mert első évi fizetése alig fedezi az utazás és fentartás költségeit, míg a berendezkedés bizony legtöbbszörre már hitelbe történik. Nem csoda tehát, ha a nyugdíjintézetbe való belépéstől huzakodik, mert ezzel is jövedelméhez képest elég szép összeg fizetni való zúdul a nyakába. Így telik el egyik év a másik után s vesznek a nyugdíjra jogosult évek saját maga és családja kárára. De a nyugdíjintézetre sem előnyös, mert a későbbben belépő tanító kevesebb fizetéssel előbb lehet a nyugdíjalap terhére.

B) A szolgálati idő tartamára nézve a tanítóság óhajának megfelelőleg indítványozom: Kérjük a teljes szolgálati időnek 35 évben való megállapítását, illetve az 1891. évi XLIII t.-cz. 2. §. 1-ső pontjának értelmében való módosítását, de azzal a megszorítással, hogy ebbeli jogát a tanító csak igazolt munkaképtelenség esetében veheti igénybe.

Indokolás.

a) A tisztviselők törvény szerint 40 évi szolgálatra vannak kötelezve. Ezen kötelezettséget a tanítókra is ráírta a törvény s ib.

II. A nyugdíjösszeg megállapítása.

Erre nézve következő indítványaimat ajánlom elfogadásra:

1. Kérelmezzük a nyugdíj minimumának 500 frtra való felemelését.

2. Kérelmezzük a korpótlékoknak minden

körülmények között a nyugdíjminimumhoz való csatolását s megszüntetését azon viszas rendelkezésnek, mely szerint a kántorianitók korpótlékai csak az esetben növelik a nyugdíjminimumot, ha díjlevelők tanítói fizetés czimén 300 frtot mutat ki.

3. Kérelmezzük a tanítók összes tényleges jövedelmeiknek, tehát netalán a rendes, ismétlő, ipar, gazdasági ismétlők után járó, valamint a föld jövedelmének 10 évi átlag szerint való beszámítását s azért kérjük az 1893. évi 38,072. sz. rendelet visszavonását.

III. A járulékok mennyisége s nagysága.

Kérelmezzük 1. a nyugdíjtörvény 28. §. a) pontjának olyatén módosítását, hogy az 500 forintnyi nyugdíjminimumon felül levő összeg után mindenik tanító (ovó stb.) ezen összegnek 30% -át fizesse s ne 50% -ot.

2. Kérelmezzük az állami járulék felemelését.

IV. Az özvegyek es árvák segély- és gyámpénzének megállapítása.

Erre nézve indítványozom:

1. Kérjük az 1891. évi XLIII t.-cz. 5. §-a első bekezdésének olyatén módosítását, hogy a tanítók özvegyeinek es árváinak segély- es gyámpénzre való jogosultsága a férjnek, illetve a szülőnek nem 10, hanem 5 évi beszámítható szolgálati ideje után állapíttassék meg es azért kérjük az 1875. évi XXXII. t.-cz. 3. §-a 2. pontjának módosítását.

2. Kérjük az 1875. évi XXXII. t.-cz. 3. §. 2. pontjának olyatén módosítását, hogy az árvák ne a 16, hanem 18—20 éves korukig, illetve tanulmányaik befejeztéig nyerjenek segélypénzt.

3. Kérjük az 1891. évi XLXXX t.-cz. 8. §-a első bekezdésének olyatén kiegészítését, hogy minden árva után az anyát megillető ellátásnak 1/6-án felül még 20 frt nevelési pótlékot nyerjen az árva.

4. Kérjük az elhalt tanítók részére a temetési járuléknak kiutalványozását.

V. Az alap kezelése illetve a nyugdíjügyek elintézése.

Kérjük: 1. hogy ennek kezelésébe a tanítók is befolyást nyerjenek.

2. A nyugdíjügyek elintézése megyénként a közigazgatási bizottság nyugdíj-bizottságára ruházandó.

Hivatalos közlések.

A magyar kath. tanítók orsz. bizottságának tagjaihoz Tisztelettel értesítem a magyarországi kath. tanítók orsz. bizottságának tagjait, hogy tanügyi tanácsunk legutóbb tartott ülésében f. évi közgyűlésünket fontos okok miatt július 11. napjáról augusztus második felének később megjelölendő napjára tette át. Kelt Budapesten, 1899. június 23. *Dr. Steinberger Ferencz*, a magy. kath. tanítók országos bizottságának e. elnöke.

Meghívó. A gyergyói róm. kath. tanító-egyesület 1899. évi július hó 5-én (szerda) Gyergyó-Alfaluban az elemi leányiskolánál rendes gyűlést tart, melyre a t. tagtársakat es a tanügy barátait tisztelettel meghívjuk.

Tárgysorozat több pontját: 1. Reggel 8 órakor énekpórák. 2. 9 órakor szentmise hallgatás. 3. Elnöki megnyitó beszéd. 5. Elnöki előterjesztések és a »Tanítók Háza« ügye. 6. A választmány jelentéseinek feloivasása, szavak tárgyalása. 9. Szavai: Adám József 13. Mészegyellai ügyek. Gyergyó-Ditró, 1899. június 20. *Józsa Sándor* elnök. *Simon Adám* jegyző.

A kath. tanügyi tanács ülése. A kath. tanítók százas bizottságának tanügyi tanácsa a minap délután 3 órakor tartotta meg a központi szemináriumban rendes ülését Steinberger Ferencz dr. egyházi és Ember Károly világi elnök vezetése alatt. Az egyházi elnök tudomására adta a merjefenteknek, hogy a püspöki kar helyeslőleg vette tudomásul a bizottság eddigi működését; egyúttal bejelentette, hogy a bizottság központi irodájának létesítésére szánt 1818 franyi költséget egy a bereczprimáshoz intézett felterjesztésben a püspöki kar elé juttatta. Ugyanezen felterjesztésben kérelmezte a bizottság nevében a tanügyi tanács tagjai számára az évi utazási állomány megadását. Kérelmezte továbbá a népiskolai tankönyvek megbirátásának a bizottság hatáskörébe való áttételét, a nélkül azonban, hogy a Szent-István-Társulat jogköre a könyvbírálatot illetőleg csak nemképpen is csorbították. A bizottság Csavolszky kanonok, Machovics Izidor apát főtanfelügyelő és Bertalan V. felszólalás után kimondta, hogy a jelentést a Népművelőben közzétenni kéri. Elnök egy másik előterjesztésben a biboros Hercezagrimáshoz azaz a kéressel járul, hogy a folyó évi közgyűlést megelőző Veni Sancte megtartásával *Hornay Károly* bíró a nagyméltóságát, a bizottság védnőreit a legkegyesebben megbízni méltóztatnék. A folyó évi közgyűlés idejére nevezve Ember K. világi elnök azt az indítványt terjesztette elő, hogy tekintettel a püspöki karnak augusztus hóban tartandó konferenciájára, melyen hírszerint a katolikus világ századvégi hódolatának megünneplésére határozatot hoz, a folyó évi közgyűlés július 11-éről szeptemberre halasztassék. Csavolszky J. főtanfelügyelő, kanonok Váczi és Dreisziger F. (Esztergom) hozzászólása után a tanács elhatározta, hogy ez évi közgyűlést augusztus hó második felében tartja meg. A gyűlés további folyamán az elnök bemutatja a folyó évi közgyűlés tárgysorozatának tervezetét, melyet a bizottság egészében elfogadott. A kitűzött vitatételekre vonatkozó javaslatokat 14 egyházmegye 45 tanítóegyesülete dolgozta ki és küldötte be, melyek az illető előadóknak felbontozás végett kiadattak. — Ember Károly a tanítóképzésről, Dreisziger F. a záróvizsgról előadták szakértelemmel kidolgozott tételeiket, melyeket a tanács magává vette a közgyűlés elé terjeszt. Erdődy Jánosnak (Kassa) a tanítók nyugdíjszerűeire vonatkozó és írásba foglalt, megalkotott határozati javaslatát a bizottság egyhangulag a magáévá vette a közgyűlés tárgysorozatába felvette. Elnök bemutatja a közoktatásügyi tanács által megküldött népiskolai tantervjavaslatot. A katolikus tanügyi tanács tekintettel arra, hogy az osztott és osztatlan katolikus iskolák részére immár évekkel ezelőtt végleg kidolgozott tanterv áll a püspöki kar magas jóváhagyása előtt, amelyet munkálataiban a közoktatásügyi tanács alapul vett, a véleményezés végett megküldött tantervet megvitatni ny körülmények között szükségesnek nem tarthatja. A többi előadó részint betegségi, részint más okok miatt ez ülésen jelen nem lévén, felkértnek, hogy javaslatukat augusztus 1-ig az elnökséghez küldjék be. A tanács megbízásából Ember K. világi elnök a kilencszázados jubileum ünneplésére készített részletes tervezet terjesztett elő, melyet a tanács elfogadott. Bertalan az iskolákban tartandó ünnepélyekre vonatkozólag adott be tervezetet, melynek tényleges megállapítására a világi elnök elnöklése alatt egy szűkebb bizottság küldetett ki. Ellenőrré: Dr. Pirt Iván egy tanár választatott meg.

A Szatmár-ugocsamegyei róm. kath. néptanítóegyesület tagjainak önművelése, valamint a munkássági határok ábrésztése tekintetéből a következő pályateteleket tűzi ki: 1. A képzelem helyes nevelése, tekintettel a mai társadalom beteges kinvőseire. Jutalma 60 korona. 2. A félénk s lassu felugásu gyermekekkel szemben mily eljárást kell tanusítani a tanítónak? Ju-

talma 50 korona. 3. Mily káros következményei vannak a túlságos emlíztetésnek és hogyan emlíztessünk, hogy ezen káros következményektől a növendékeket megóvjuk? Jutalma 50 korona. Pályázati határidő mind a három tételre 1900. márczius 1. Az idegen kézzel írott pályaművek a szerző nevét rejtő jelíges levél kíséretében az említett határidőn belül az egyesület elnökségéhez küldendők. Ezen pályakérdésekre csak a Szatmár-ugocsamegyei róm. kath. néptanítóegyesület néptanító tagjai pályázhatnak.

Tanítói gyűlések.

A nagymarosi tanítói kör f. hó 22-én tartotta rendes évi közgyűlését a nagymarosi főiskola IV. osztály termében. A szép számban megjelent tagokon kívül ott voltak dr. *Robitzek* Ferencz tanfelügyelő úr, dr. *Eben* Mihály zsámboki plebános, sok lelkész és számos tanügybarát. A szentmise által megelőzött gyűlést *Tillessék* Gyula elnök nyitotta meg eszmékben gazdag és igazán lendületes beszédével. A mult évi jegyzőkönyv hitelesítése után a titkár tette meg jelentését, mely után *Jurassza* Endre nagymarosi tanító olvasta föl igazán tartalmas és sikerült dolgozatát, melyet is a gyűlés éljenzése között fejezett be a tehetséges fiatal tanító, ki egyébként több tanügyi lap buzgó munkatársa. Majd *Eben* dr. előadása következett, melyet végig figyelemmel hallgatott a tanítócsiga. *Heyer* József nagymarosi igazgató tanító betegsége folytán nem tarthatván meg a mintatanítást, az a jövő évi gyűlésre halasztatott. *Zoller* Károly nagymarosi és *Szalczki* leledti tanító miata tanításakkal jó tanítóknak bizonyították magukat. A kath. tanítók országos bizottsága által kiadott tételek egyenkint sorra kerültek s a róluk mondott vélemény beterveztetni határozatott.

A Szatmár-ugocsamegyei róm. kath. néptanítóegyesület XVI-ik évi közgyűlését 1899. május hó 25-én tartotta. A gyűlést megelőzőleg 9 órakor a székesegyházban szent misét olvasott dr. Steinberger Ferencz kép. igazgató. Misa alatt Halász József és Mondik Endre gyönyörű énekszámokat adtak elő. Tíz órakor kezdetét vette a gyűlés. A „Veni Sancte” elhangzása után az egyesület elnöke, Bodnár Gáspár a kötelességérzet fejlesztéséről szakértelemmel előadott beszéddel nyitotta meg a gyűlést. A „Veni Sancte” hangján emlékezett meg a jelentés Müller Jakab — Eder Ede — Szájbel Lajos elhunyt tagokról. Az egyesület könyvtára 233 kötetből áll. A lefolyt évben 28 művel gyarapodott. A mult egyesületi évre 2 pályatétel volt kitűzve: 1. »Mily eljárást fog tanusítani a tanító, ha észreveszi, hogy növendékei közt vannak, akik néma bűnben szenvednek.« Jutalma 50 korona. E tételre érkezett 2 pályamunka, melyek közül az egyik formái hibák miatt meg sem bíraltatott. A másik »Isten nevében kezdem el« jelígejű a pályadíjra méltónak találtatott. Szerzője Lang Pál, nagymajtényi kántor-tanító. II. »Mily módon fogja a tanító növendékeiben fejleszteni a kötelességérzetet« tételre egy pályamunka érkezett, mely dícséretre érdemes. Szerzője ugyancsak Lang Pál. A derék szerzőt kártársai lelkesen megéjenezték. Dícséző hangon emlékezik meg a titkári jelentés az egyesületnek három kiválóan buzgó és munkás esperesi tanítói köréről, ezek: a fehérgyarmati, nagykarólyi és erdődi esperesi körök. Titkár indítványára a közgyűlés a körök vezetőinek, a főtiszt. Esperes uraknak, u. m.: Gáspárdy Rudolf, Kosztra Ignác és Lang Ferencz uraknak köszönetet szavazott. Az egyesület II-od jegyzőjeül a központ Bodnár Alajos, szatmári tanítót ajánlja, kit a közgyűlés egyhangulag elfogadott. 2. Az egyesület vagyona 771 frt 44 kr. 3. »A gazdasági ismétlő iskoláról és a gyümölcsfa-tenyésztésről« Bodnár Alajos, szatmári tanító tartott alapos szakértelemmel előadott értekezést, melyért bőven kijutott kártársai részéről a tapsól s djenexből. 4. Ezután következett a közgyűlésnek

legérdekesebb pontja: a kath. tanítók országos bizottsága által kitűzött tételek előadása: A) A tanítóképző-intézetek tanterve. Előadó: Bodnár Gáspár kép. tanár. Beterjesztetett határozati javaslata: Miután a kath. képző-intézetek új tantervének tervezetét nem tarthatjuk oly végleges munkának, mely képző-intézeteinknek jövő irányát állandó időkre megjelölje és biztosítsa, benső életét előbbre vigye: felkérendő az orsz. kath. tanügyi tanács, hogy ama tantervnek gyökeres átdolgozását lehető gyorsan a kezébe vegye. Munkálkodásában igyekezzen az állami tantervet tekintetbe venni, hogy a tanterv egységessé lehessen; de kath. érdekeink minden irányban való szigorú érvényesítését folyton szem előtt tartsa. B) A polgári iskolák reformja. Előadó: Bagossy Bertalan kép. tanár. Javaslata: 1. A vallásoktatásról kellőképpen gondoskodjanak a fenntartók, mert a csupa gyakorlati tantárgy között ez lesz egyedüli, mely kiválóan a tanulók kedélyének nemesítésére lesz hivatva. 2. A törvény biztosítson mentől több kis hivatalt a polgári iskola abiturienti számára s adjon előnyt ezekben nekik a középiskolát végzettek fölött. 3. Feltétlenül nyitassék mód a polgári iskolát végzetteknek, hogy gyakorlati irányú felsőbb tanulmányokra felvétessenek. 4. Állapítsanak meg egységes képzést és ellátást a tanterekre nézve, mert sohasem lesz egyöntetű a tanári kar, ha különböző képesítési s különbözően honorált tagokból fog állani. 5. Akik a hozandó törvény életbelépte előtt szerettek polgári iskolai tanítói oklevelet, azoknak maradjon meg a joguk, hogy a tervezett polgári iskola bármely osztályában taníthassanak. C) Az állami tanképzéssel szemben a kath. álláspont kifejtése. Előadó: Lengyel József kép. tanár. Javaslata: Az állami tanképzés eszméjét egyesületünk elveti, mert sérelmes az egyház jogaira, lealázó magyogó multtal és tiszteletre méltó jelennel bíró, hazafiás szelemben működő képzőnkre; ártalmas a közszabadságra, indifferens a magyar kultúra szempontjából s alkalmatlan a tanítói képesség színvonalának emelésére. D) A kath. tanítók és kántortanítók nyugdíjsérelmei. Előadó: Pank Károly csomaközi kántortanító. Javaslata: 1. A tanító nyugdíj-jogosultsága, korra való tekintet nélkül, oklevélhez jutása és alkalmaztatása perczétől vegye kezdetét. 2. A tanító 10 évi szolgálat után önhibáján kívül támadt munkaképetlenség esetén fizetésének 30% -át kapja nyugdíjul. 3. A tanító özvegye rendes segélyt élvezzen, ha férje 5 évet töltött a tanítói pályán. 4. A tanító szolgálati ideje 35 év legyen. 5. A tanítók árvái 20 éves korukig élvezzék a gyámpénzt. 6. A kántortanítók nyugdíja 400 forintban állapíttassék meg. 7. A gazdasági ismételőiskolák után járó fizetés s nyugdíjba beszámíttassék. 8. A korpótlék után ne kelljen fizetni 50% -ot. E) A népiskolai záróvizsgálatok s azok reformja. Előadó: Mondik Endre szatmári tanító. Javaslata: Mondja ki egyesületünk: legőszintébb barátja annak, hogy az évvégi eddig divott nyilvános vizsgálatok jövőben teljesen megszűnjenek s évszázó ünnepélylyel pótoltsassanak. F) A magyar kath. tanító magatartása a szocialisztikus törekvésekkel szemben. Előadó: Bodnár Gáspár. Javaslata: Tekintve a szocialis törekvések forrását, kívánatos, hogy úgy a tantervben, mint egyáltalán az iskolai és társadalmi életben, a tanító kiváló gondot fordítson: 1. a gyakorlati vallásos nevelésre, legyen egyházának hit munkása, 2. a haza földje iránt való ragaszkodás ápolására, a király és fensőbbség iránt való tiszteletreztet fejlesztésére, 3. igyekezzen a tanító bizalmat gerjeszteni a nép iránt, ügyes bajos dolgaiban segíteni, hogy így az agitátorok karjaiba ne vessék magukat, 4. igyekezzen a tanító már korán becsépegtetni a kötelességtudást a gyermek szívébe, valamint a társadalmi eltagozódásnak szükséges voltát vele elemies úton is megértetni. Dr. Steinberger Ferencz — mint elnöke ama bizottságnak, mely e tételeket a vidéki kath. tanítói köröknek tárgyalás végett megküldte — a kath. tanító körök országos bizottsága nevében köszönetet mondott az előadókknak, hogy oly lelkesedéssel, nagy előkészültséggel töltötték be szerepeiket. A közgyűlés az előadók határozati javaslatait elfogadta. 5. Mondik Endre egyesületi titkár terjesztette elő azon indítványát, hogy in-

dítson az egyesület országos mozgalmat a társegyletek között azon czélból, hogy a felekezeti és községi tanítóknak is megadassék a vasúti utazási kedvezmény. Gyűlés végén a jelenlevők egy szívvel-lélekkel zengték a »Hymnus«-t. Közgyűlés után társas ebéd volt a kath. kaszinóban, hol a jelenlevő püspök úr Ó Méltóságának voltak szívesen látott vendégei. E sorok írója a napokban vette át Ó Méltósága a püspök úrtól az ebéd költségét, ki azt ezen szavakkal nyújtá át: »Szívesen adom, mert szeretem a tanítókat, megérdemlik«. Sok ilyen főpásztort adjon Isten! Tudósító.

VEGYESEK.

Egy apácza jubileuma. Huszonöt éve mult, hogy Sarolta nőver a szatmári anyazárdában az óvodát vezeti. E 25 év alatt úgy a kiesinyek, mint a szülők és előjárók szeretetét a legnagyobb mértékben megnyerte. A most bezárt iskolai év alkalmával nagyszámu közönség jelenlétében dr. Steinberger Ferencz képezdei igazgató, vizsgálati elnök, e nevezetes esemény alkalmából remek beszédben üdvözölte Sarolta nővert, aki könyekig meghatva köszönte meg a váratlan megtiszteltetést.

Halálozás. A veszprémi róm. kath. iskolaszék és a róm. kath. tanító-testület szomorodott szívvel jelenti Iák János igazgató-tanítónak és iskolaszéki jegyzőnek 1. évi junius hó 23-án délután 1 órakor, a haldoklók szentségének felvétele után, életének 64-ik, veszprémi tanítóskodásának 43-ik évében történt gyászos elhunytát. A boldogult hűt teteme junius hó 25-én délután 5 órakor tetetett a róm. kath. anyaszentegyház szertartása szerint a boldog feltámadás reményében nyugalomra. Az egésztestő szent mise-áldozat pedig m. hó 26-kan délelőtt 10 órakor a veszprémi szent Ferencz-rendiek templomában a Mindenhatónak bemutatattott. Az örök világosság tényeskedjék neki!

Zárda-alapkövetétel. Özv. Blundell Károlyné szül. Uzovics Ludovika csillagkeresztes hölgy, hogy a férfira gon az őszszel kihalt Uzovics családnak valami emléke maradjon, a család székhelyén, Feheőfalván, ahonnan az előnév eredetét veszi, apáczazárdát emeltet a hívek lelvi épülésére, a kis gyermekek gondozására, a nagyobbak oktatására. Az apáczák már az őszszel megkezdik működésüket.

Az angolkisasszonyok tanítóképzőjének segítő-egyesülete. Az angolkisasszonyok magas színvonalon álló s országszerte híres tanítóképző-intézetének kebelében egy rendkívül humánus egyesület alakult meg, melynek az a czélja, hogy a szegénysorsu, de tehetséges és szorgalmas növendékeknek megkönnyítse tanulmányaik folytatását. A kétségkívül nemes intenció a tanügynek sok lelkes barátját vonzotta az alakuló gyűlésre. Wlassics Gyula kultuszminiszter egyéb elfoglaltsága miatt nem jelenhetvén meg. Axamély Lajos miniszteri tanácsost bízta meg képviselővel. Walter Gyula apátkanonok a jegyzői teendőkre Ember Károly tanárt kérve fel, a segítő-egyesület czélját egy szép beszédben ismertette: »Kötelességszerű iskolalátogatásaim alkalmával, amelyeket e virágzó intézet tiszteletreméltó falai között végezni szerencsém volt, bő alkalmam nyílt ama szomorú tény megfigyelésére, hogy az intézet elemi és polgári iskolai tanítónokképezdének növendékei között nem kevesen találtnak, akik kedvezőtlen anyagi helyzetök miatt nem csekély gondokkal küzdenek és tanulmányaikat súlyos nehézségekkel harcolva folytatják. E tapasztalat azon gondolatot ébresztette lelkemben, hogy a sanyaru viszonyok között levő növendékek emészto gondjainak csökkentése tekintetéből a társadalmi jótékony-ság azon hatalmas eszközéhez, a szívek nemes áldozatkésztségének azon varázserejéhez kellene fordulni, amely hasonló czélok elérése körül immár csaknem a csodákkal határos eredményeket gyümölcsözött. Hogy ez eszme felkarolását első sorban a t. tanári testület figyelmébe ajánlani és fogantatását megkísérlni bátorkodtam, nem volt nehéz e határoznom. A másfélszázal több humanitárius intézet, amely a székesfőváros lakosságának kifogyhatlan áldozatkész-ségéből hazánk szívében virágzik és a sors különféle csa-

pánsi által ütött sebekre frt és balzsamot nyújt, buzditó zaloga gyanánt tündökölő szemünk előtt azon erős remény öblött megvalósulásának, hogy erőtelen szavaló gyöngé szikraja is elégséges lesz azon lelkesedés tüzeinek fellobbantására, amely a székesőváros m. t. közönségének kebelét tettekre hevíti mindannyiszor valahányszor a szauveidék enyhítése, az élet küzdelmének könnyítése főleg szövegén. Mily szilárd alapot nyújt az a bizalomteljes letevésem, fényesen tanúsítja az a melög érdeklődés és impozáns részvét, a melyet kegyes megjelenésük által nyilvánítani méltóztak. Midőn szerencsém van e megtisztelő érdeklődésért az intézet nevében forró köszönetemet nyilvánítani, tiszteltteljesen kérem, hogy a segítő-egyesület megalakulása tárgyában nyilatkoznai és annak létesítését annál is inkább elhatároznai méltóztassék, mivel az egyesület a főmunkálós magasztos érdekelt lesz hivatalos szolgálai és így közvetve hazánk szellemi és anyagi emelkedésének ténnyezői között szerepelni. Ha e meggyőző eseménytől fakadó kérelmem szerencsés lenne visszhangra találhat, akkor legyen szabad kérnem, hogy a jelen értekezletet alapuló gyűlésnek nyilvánítani és az egyesület alapszabályait tárgyalás alá venni méltóztassék. Midőnt megis az egy érdemleges tárgyalása megkezdődnek, legyen szabad t. Ember Károly tanár urat felkérnem, hogy a legyűzőnyv vezetését elvállaljai és az egyesület megalakulására vonatkozó eddigi munkálatokról jelentést tenni sziveskedjék. A nagy tetszésel fogadott beszédben kifejtett eszmét *Ferdinánd* Árpád kultuszminiszter osztyalytanácsos helyesléssel fogadja s a legnagyobb lelkesedéssel tette magáévá, mint olyat, amely arra van hivatva, hogy társadalmi rendszerünk egy nagy hibáján segítve, a szegényebb sorsúknak jobb, tünbörőbb helyzetet teremten. A szegénynek egy sínes egyebe, mint a teltség és a szorgalma. A társadalomnak kötelessége, hogy ezt a tökélet érvényesíteni engedve, sőt segítve, annál jobb hasznos tagot teremtsen magának. Ezután Ember Károly az alapszabályokat olvasta fel, melyeket *Máty Ferenc* országgyűlési képviselő, *Bonitz Ferenc*, *Földy László* és *Csenger Lajos* hozzászólásai után némi módosításokkal el is fogadták. Hogy a nemes czél mily lelkesedést keltett a jelenlévők körében, mutatja az, hogy az alakuló gyűlés egyik tagja, azonnal száz forintot ajánlott fel az új egyesület czéljaira. A választások eredménye a következő: Elnök: *Walter Gyula* dr., al-elnökök: *Felsmann József*, *Barkóczy Dóna* báróné, *Almássy Maria* zárlatfőnökök, titkár: *Ember Károly*, igazgató: *Klüberer Adél*, pénztáros: *Kopp Lajos* dr., ügyész: *Csilly* dr. Megválasztották a választmányt. Fővédnöknek nagy lelkesedéssel *Vaszary* bíbornok herceggymást választotta meg a gyűlés, akik erről a gyűlés határozata értelmében az elnök fog értesíteni.

Egy pap. Jól esik megemlékeznünk egy mintapapról, aki közönségnek egy a szellemi élet terén, mint az anyagokban igazi vezére és lelke. Munkájának nyomában áldás fakad és el nem hervadó virágok teremnek. A veszprémi egyházmegyének papja ez: *Róthy Mihály*, kislódi esperes plebános, aki 25 évi működése alatt újformálta községét erkölcsileg és anyagilag egyaránt. Mert 25 éves működését az intézmények egész sora mutatja, melyek mind az ő lelkipásztori hivatásához fűződnek. Restaurálta a templomot, új oltárral és harangokkal látta el, új kalváriát és temetőt állított. Új iskolát és tanítói lakást teremtett, aminek költségei, az épülő anyagot nem számítva, meghaladja a 10.000 forintot. Mint kerületi tanfelügyelő gondját kiterjeszti a többi közsécek iskoláira is. Egy pár évvel ezelőtt Vámoson, a mult hetekben pedig Aikán 3500 frton vett az iskola számára telket. Midőn Kis-Szólónak öreg tanítója nyugalmába vonult, ennek csekély nyugdíját évi 100 forinttal, az özvegyét pedig 50 forinttal megjavította. És nemcsak egyháznak hűséges és kötelességeit is szigorúan teljesítő papja, hanem magyar hazánkban is. A német siku vidéken igazi misztiót teljesített. Az iskola nyelvét teljesen magyarrá tette, a templomi nyelvben pedig minden második nap, és minden második prelikáció magyar. Ez az Isten szíve szerint való pap június 25-én

ülte meg jubileumát annak, hogy a kislódi plebánosi széket elfoglalta. A község képviselő testülete meghajolva a derek lelkész érdemei előtt, egy teret örök időkre az ő nevével nevezett el.

Feladv. szerkesztő: **Ember Károly.**

Pályázatok.

Eszteryom érseki megye.

A czifferi r. kath. népiskolánál augusztus 2-ára osztyalytanítói állomásra, mely szeptember 1-én elfoglalható, pályázatot hirdetek. Fizetése 400 frt, bútorozott szoba fűtéssel; tannyelv magyar, tót nyelv értése kívánatos. *Turcsék József*, esperes-plebános.

A szentendrei r. kath. kántortanítói, esetleg egyik osztyalytanítói állásra pályázat hirdetettek. A kántortanító javadalma: kántori fizetése a templomi pénztárból 65 frt, ugyanabból más címeken 43 frt 15 kr., misalapítványokból 22 frt 43 kr., stólaívédő 120 frt, továbbá vagy az iparos vagy a földműves ismétlődő iskola vezetése, mely után 120 frt, illetve 50 frt tiszteltéj jár a várostól; tanítói javadalma: 250 frt, 3 $\frac{1}{2}$ öl tűzifa, 4 hold szántóföld, valamint az osztyalya utáni beiratási díj és végül természetben való lakás. Pályázók megjelenése július 17-én délután szükséges. Az osztyalytanító javadalmazása: 250 frt fizetés, 59 frt lakpénz, 4 hold szántó föld, 3 $\frac{1}{2}$ öl tűzifa s az osztyalya utáni beiratási díj. Megjegyzetjük, hogy a szántóföldek évi bérlete haldankint 15 frt s a tűzifának ára ölenként 12 frt. A pályázati kérvények július hó 15-ig nyujtandók be az iskolaszéknél.

Hegybánára (Hontm.) okleveles r. kath. tanító vagy tanítónő kerestetik. Fizetése: erdőkincstártól 258 frt 17 kr., tandíj 20 frt, élvezett föld kat. tiszta jövedelme 7 frt, 20 m. bükk tűzifa 40 frt értékben (az iskola fűtésére külön 20 m.), az ismétlődő iskola tanításiért 70 frt; (3 közül) egyik szobájának tantermül való átengedéseért 25-30 frt, a míg új tanépület nem állítottuk; favágatás címén 10 frt 50 kr., irodai átalány 4 frt 20 kr. Tanítási nyelv magyar-tót. Kötelessége a fii elemi III-V. osztály (összesen 40-45 növendék) s az ismétlősök vezetése, vasárnap s nyári időben hétköznap is a tanulókkal a templomban jelen lenni. A folyamodványok a nm. földművelésügyi m. kir. miniszter útra mint kegyúrta czímezve, alulírttothoz f. évi július hó 20-ig beküldendők. Hegybányán, 1899. június 27. *Litassy János* esperes-plebános.

Hegybánán (Hontm.) a fii elemi I. oszt tanítói állomásra pályázat hirdetettek. Pályázhat okl. tanító vagy tanítónő, esetleg okleveles óvónő. Fizetése a kincstártól 260 frt 80 kr., tandíj 25 frt, 20 m. bükk tűzifa 40 frt értékben (az iskola fűtésére külön 20 m.), élvezett föld kat. tiszta jövedelme 7 frt, iskolai favágatás címén 10 frt 50 kr., irodai átalány 4 frt 20 kr., erdő-illeték 5-10 frt. Lakása tisztességes. A templomi látogatás s a folyamodványoknak július 20-ig leendő beküldésére a III-V. oszt. tanítói állomásnál adott utasítás irányadó. Hegybánya, 1899. június 27. *Litassy János*, esperes plebános.

A dráhóczi hitközség róm. kath. elemi iskolához két okl. osztyalytanító kerestetik 400-400 frtnyi évi fizetés, közös lakás és fűtéssel. A községtől 300 frt. az államtól 100 frt kiegészítési segély biztosítva van. Megkívánatik a magyar és tót nyelv. A vasárnapi ismétlődő-iskolát a tanító felváltva vezeti. Kérvények az iskolaszéki elnökhöz július hó 10-ig nyujtandók be (*Dráhóc*, Nyitra-megye). Az állomás csakis jövő tanévvel elfoglalható. *Rueska István*, dráhóczi iskolaszéki elnök, jubilaris áldozónap. 3-3

Vistukon (Pozsony-m) a másodtanítói állomás járandósága: 365 frt utólagos havi részletekben, bútorozott szoba és 3 öl fa, melyből a tantermet is fűtetni tartozik. Kötelessége: az első és második vegyes osztályt önállóan vezetni s az ismétlődő iskolában felváltva tanítani. Tannyelv tót-magyar. Okleveles tanítók iskolaszékhez intézett kérvényüket július hó 15-ig nyujt-hatják be, posta Báhonyn.

Egyházkarcsán (Pozsony-m.) f. év július 19-ére kántoránitói állomásra pályázat hirdettek. Jövedelme: 3 kat. hold saját műveléssel, párbér 40—45 p. m. rozs és 18—20 frt készpénz, tandíjból 70 iskolás után 140 frt és remélhetőleg 100 frt államsegély, alapítványi misékből 18 frt, stóla 40 frt, kisebb jövedelmek 8—10 frt. Folyamodványok főt. Vázsonyi József ker. esperes urhoz küldendők Albaárra.

Az alistáli kántoránitói állomásra pályázat hirdettek. Jövedelme: 400 frt, hónaponként előre fizetve, 60—70 frt stóla és 30 frt a hitközségtől, 2 padlós szoba, konyha, istálló és kert. Pályázni óhajtok kérvényeiket július 6-ig Kováts Imre plebánoshoz terjeszszék be. Az állás szeptember 1-én foglalandó el.

A „Népnevelő” 24. számában hirdetett dunaszeghi osztálytanítói állásra a pályázat július 20-ig meghozzabíttatik. Iskolaszék.

Egri érseki megye.

Déványára (J.-N.-K. Szolnok-megye) róm. kath. segédtanítónő kerestetik az I—II. leányosztályhoz. Fizetése a tanévre 150 frt készpénz, a kántoránitónál élelmezés, egy szoba, csakis a legszükségesebb butorozattal és téli fűtés. Kötelessége a nm. püspöki kar által kiadott tantvert szerint tanítani, a gyermekeket templomba vezetni és ott rájuk felügyelni. Folyamodványok július 23-ig az iskolaszék egyházi elnökéhez intézendők.

1—3

A martonyi (Borsod-m.) róm. kath. hitközség tanítói állomására f. évi július 27-re ezennel pályázat hirdettek. Jövedelme: az 1893-ban felvett összeírás szerint 16 kat. hold földbirtok hasznélvezete, 25 tanköteles után fejenként 1 frt és $\frac{1}{2}$ veka buza, 4 bécsi öl tűzifa, legeltetés, makkoltatás jogosítványok 149 frtban állapított meg. Továbbá az egri egyházmegyei hivataltól 100 frt évi állandó segély és 151 frt államsegély. Tisztességes jó lakás, megfelelő melléképületekkel és bekerített mintegy 2 veki konyhakerttel. Csak oklevelesek és személyesen pályázhatnak a fentirt nap d. e. 10 órakor. Kelt Sz. Jakabon (Abauj-Torna-m. u. p. Hidvég-Ardó, 1899. június 14-én. Nyárady Lajos, plebános.

Kálcsai érseki megye.

Bajszán a r. kath. népiskolánál tanítói állásra pályázat hirdettek. Fizetése: 754 korona havi előleges részletekben; szabad lakás. Kötelessége: az iskolaszék által kijelölt osztályokat vezetni, az ismétlősöket díj nélkül tanítani, a kántori teendőben szükség esetén segédkezni. Csak férfiak pályázhatnak. Pályázati határidő augusztus 1. Az állomás szeptember 1-én elfoglalandó. A kérvények nagys. Balassy Endre esperes úrhoz Kis Hegyesre (Bács-m.) küldendők.

Nádudvaron (Pest-m.) egy róm. kath. I. II. oszt. tanítói állás megüresedvén, pályázat hirdettek. Javaldalmazása a községtől: a) készpénzben 210 frt, lakbér czimén 25 frt 20 kr., mely a község pénztárából előleges havi részletekben, b) a Császká alából 50 frt, mely előleges $\frac{1}{2}$ évi részletekben fizetetik, c) $\frac{1}{4}$ urbéri telek hasznélvezeti joga adóteherrel, mely föld még 1 évig feles művelés alatt áll. Magyar és német nyelvben jártas okleveles tanítók okmányokkal felszerelt kérvényeiket f. évi július 20-ig a nádudvari róm. kath. iskolaszékre címzve ft. Kleiner Adolf cz. kanonok, kerületi espereshez Hajószra küldjék be. A megválasztott köteles szept. 1-én állását elfoglalni, mely naptól fizetése folyósíttatik.

1—2

Besztercebányai egyházmegye.

A garam-szent-keresztli plebániához tartozó O-Körmöcske fiókközségi kántoránitói állomásra készpénz, termény, fa és legelőben felszámított 345 forint 97 kr. járandóság és 93 frt államsegélyvel f. é. július hó 16-ig pályázat hirdettek. Tanítási nyelv magyarul. Folyamodványok júliust. Vetzél István plebános úrhoz Garam-Szent-Keresztre küldendők.

Erdélyi egyházmegye.

A esikmindszenti róm. kath. segédkántoránitói állomásra július 8-ig pályázat hirdettek. Javaldalmazás: lakás 178 frt államsegély, 60 frt a község pénz-

tárából, 37 kalongya őszi-, 52 kalongya tavaszi- kepe, pénzkepe, stóla s alapítványokból 22 frt, 20 terü. lágy tűzifa, ennek felvágatására napszám, szabad legeltetés. Kötelessége: segédkezés a kántori teendőben, a rábizandó tankötelesek oktatása. Posta: Csik-Szereda. Iskolaszék.

2—2

Győri egyházmegye.

Az iváni (Sopron-m.) róm. kath. osztálytanítói állomásra pályázat hirdettek. Fizetése: 300 frt havi részletekben, butorozott szoba, egy öl tűzifa. Tartozik az első osztályt vezetni, az ismétlősöket oktatni és a kántorságban segédkezni. Pályázhatni július 15-ig. A kérvények az iskolaszékhez címezve alulírottához küldendők. Posta, vasuti állomás Sopron-Iván. Kiss József főtanító.

2—2

Koronczóra (Győr) okleveles osztálytanító kerestetik. Fizetése 400 frt, lakás, fűtés, takarítás. Tanítja a kezdőket és ismétlősöket, a kántoriakban segédkezik: Baán János, plebános.

1—3

A mosony-szent-andrási r. kath. iskolaszék egy osztálytanítói állásra pályázatot hirdet. Jövedelem: 330 frt o. é. (ebből élelmezésért fizet 120 frtot), lakás és 1 öl fa. Tannyelv német. Köteles templomi szolgálatokban is segédkezni. Kérvények július 20-ig az iskolaszék elnökségéhez küldendők.

A keezöli (Sopronm.) kath. segédtanítói állásra pályázat hirdettek. Pályázati határidő augusztus 15. Fizetés 300 frt 30 fites havi részletekben, külön lakás butorozott szobával. Oklevelesek fizetése államsegély után 400 frt. Oklevéllel bírók előnyben részesülnek. Kötelessége egy osztályt önállóan vezetni, ismétlősöket oktatni és a kántoriakban segédkezni. Az állást szeptember 6-án kell elfoglalni. Kérvények bizonyítványokkal felszerelve Csizmadia Pál iskolaszéki elnökhöz küldendők.

Kassai egyházmegye.

A barancsi (u. p. Velejte, Zemplén-megye) róm. kath. kántoránitói állás július 27-én be fog tölteni. Jövedelme az ötödéves korpótélekkel 550 frt. Két szobából álló lakás. Tanítási nyelv magyarul. Személyes megjelenés kívántatik. Bővebb felvilágosítást szivesen nyujt Czifrák Valér. plebános.

Munkácsi gör. kath. egyházmegye.

Nyirbélteki róm. kath. kántoránitói állomásra pályázat hirdettek. Jövedelme pénzértékre átszámítva államsegélyvel 400 frt. Kötelességei: Kántori teendők, mindennapi s ismétlősök oktatása, faiskola kezelése. Kérvények július 15-ig, mint választás napjáig alulírtához küldendők. Truszka István nyirlugosi róm. kath. lelkész. Szabolcs-megye.

A Zemplén vármegyébe kebeleztett, törvényesen megüresedett, baesköi görög-katholikus felekezeti ének-élesztanítói javadalomra, melynek évi jövedelme államsegélyvel a 400 frtot meghaladja, folyó évi augusztus hó 8-ának délelőtti 10 órájára pályázat hirdettek. Pályázni óhajtok okmányaik és folyamodványaikkal Baeskön személyesen tartoznak megjelenni. Hegedüs Agoston, gálszécsi ker. esperes.

1—2

Nyitrai egyházmegye.

Pruszi (Trencsén-m.) róm. kath. népiskola tanítói állására pályázatot hirdetek. Kötelessége: a 6 osztályon kívül az ismétlősöket is tanítani. Javaldalma: községi pénztárból 180 frt o. é., egy hold alászántó és kaszáló, házkörüli kert, szükséges tüzelőfa, két szobából álló szép lakás, konyha, kamra, istálló 51 frt értékben, állami segély czimén 169 frt. Kérvények július hó végéig alulírotihoz küldendők, de az állomás csak október 1-én elfoglalandó. Pályázhatnak okleveles tanítónők is. Trencsén-Baán, 1899. június 16. Mihálik József, apátpl., egyhm. főtanfelügyelő.

Miezőgöz község (Trencsén-megye) r. kath. iskola tanítói állomásra pályázatot hirdetek. Javaldalma: 360 frt állami segély, tandíj s különféle termények czimén 40 frt, 2 szobás lakás, konyha, kamara, istálló és szükséges fa. Pályázhatnak csak okl. tanítók esetleg

okl. tanítónak is 1. év július 31-ig, az állomás azonban csak október 1-én lesz elfoglalandó. Tannyelv magyar. Az ismétlősök oktatása is. Trencsén-Baán, 1899. június 16. Mihálik József, apát plebánus, egyh. főtanfelügyelő. 2—3

A Tyerchovai (Trencsénm.) államilag segélyezett róm. kath. iskolához segédtanítói állomásra pályázat hirdetettik. Évi fizetése 400 frt, egy lak-szoba és fűtésre 4 öl fa. Pályázhatnak magyarul és németül okleveles tanítók vagy tanítónők. Pályázati határidő július 18. Kérvények alulírottakhoz küldendők. Pelezzmann János, iskolaszéki elnök. 1—2

Pécsi egyházmegye.

A Koesolai (Tolna-m.) róm. kath. iskolához egy okl. tanító és egy segédtanító kerestetik. A tanító fizetése tanévre 300 frt, havi részletekben, butorozott szoba, konyha, tüzfű és konyhakert. A segédtanító fizetése tanévre 150 frt havi részletekben, lakás, fűtés, felmelegítés a kántortanítónál. Kötelessége: egyik osztály vezetésén kívül a kántorságban segédkezni. Mindkét állás fizetésének felemelésére 100—100 forint állami segély van kérelmezve. Tannyelv: magyar-német. Kérvények július 16. végéig az iskolaszéki elnökhöz küldendők.

A tolna-szántói róm. kath. iskolaszék egy segéd- és egy osztálytanítói állásra pályázatot hirdet. Javaldalmazás: a segédtanítónak 150 frt havi előleges részletekben s a kántortanítónak 200 frt, melyért a kántorságban köteles segédkezni, butorozott szoba fűtéssel. Az osztálytanító fizetése 300 frt, butorozott szoba fűtéssel. Ágy-nyomóit maguk tartásuk gondoskodni. Kötelességük az iskolaszék által kijelölt osztályokban tanítani. Csak okleveles tanítók pályázhatnak. Az állomás szeptember 10-én elfoglalandó. Pályázati határidő július 31. Kérelmek okmányok pályázatok az iskolaszékhez ezimzendők.

A riez-tótlósi (Baranyam.) róm. kath. népiskolához osztálytanító kerestetik. Fizetése 320 forint törzsfizetés, 30 frt lakás- és kertpótlék havi előleges részletekben, egy butorozott szoba konyhával és négy méter kemény hasábjal. Kötelessége a reá bízandó osztályok vezetése, a kántoriak és az ismétlősök oktatása körüli díjmentes segédkezés. Pályázati határidő július 9. A német nyelvet jól beszélő oklevél nélküli férfi képezdészek is pályázhatnak. Az iskolaszék megbízásából: Czéhmann János, kántortanító.

Betöltendő a somogy dráva-szentmártoni róm. kath. elemi iskolájánál évi 300 frt fizetésből, 50 frt kert és lakaspótlékból, egy butorozott szobából és 5 öl lág fából, amelyből a tanterem is ültendő, vagy ennek ellenében 25 frt pénzösszegeből álló illetményekkel javaldalmazott II. od. tanítói állomás. Tannyelv magyar, de a horvátul értők előnyben részesülnek. Kérvények a szigetvári esperesi kerület esperességének Lakócsára (Somogy) küldendők augusztus 1-ig.

Szatmári egyházmegye.

A csapi róm. kath. kántortanítói állomásra pályázatot hirdetnek. Javaldalmazás: évi 200 frt püspök ö. méltóságától, havonként fizetve, 30 tanköteles gyermek után 100 frt tandíj, 20 frt stóla, 16 kataszt. hold szántóföld. A 400 frtig hiányzó összeget állami segély címen fogja kérni a hitközség a megválasztott tanító részére. Két szoba, konyha, kamara, istálló, kecsiszín, nagy kert. Tannyelv: magyar. A kérvényeket augusztus hó 10-ig a róm. kath. esperesi hivatalhoz Fátécz (Ung-megye) kell küldeni. Felvilágosítókkal is szívesen szolgál Dr. Buday Sándor, iskolaszéki elnök. 1—2

Székesfehérvári egyházmegye.

Dunabogdány (Pest m.) német magyar nyelvű róm. kath. népiskolájánál segédtanítói állomásra f. évi augusztus hó 1-ig pályázat hirdetettik a jövő tanévre. Javaldalmazás egy évre 400 frt, havi részletekben, butorozott szoba ágy-nyomó nélkül, 2 méter tüzfű szobafűtésre. Teendő: a hétköznapi iskolazoktatást és az ismétlős-közt az óraterv szerint pontosan megtartani, az iskolákat naponta a templomba vezetni és azokkal nyilvános-istentiszteletnél jó példaadással résztvenni, valamint a kántori teendőben magyar és német nyelven segéd-

kezni. Mellékfoglalkozás hivatalos irodákban vagy közbánya-vállalatoknál tilos. Keresztlevele, eredeti képezdési oklevél és eredeti működési bizonyítványokkal felszerelt felviamodványok beküldendők a helybeli iskolaszék elnökségéhez. Pályázhatnak okleveles tanítónők is. Az állomást f. évi szeptember hó 1-én foglalhatja el a megválasztott egyéniség.

Szombathelyi egyházmegye.

Hosszuperesztégi (Vasm.) iskolához okl. esetleg képezdévégzett kántorságban jártas róm. kath. tanító kerestetik. Fizetése: 350 frt, 12 frt takarítás, elegendő felvígott fa és butorozott szoba. Nótanítók is pályázhatnak. Állás szept. 1-én elfoglalandó. Kérvények július 14-ig iskolaszéki elnökhöz küldendők.

Szent-Tamasra (Vasm.) egy r. kath. másodtanító szükségeltetik. Fizetés 350 frt havi részletekben, egy osinos butorozott szoba, 1 méteről fa felvígva s tisztogatással egybekötve. Kötelmek: egyik osztálynak és ismétlősöknek felvígva törvényszabta módtoni tanítása, a kántoriakban segédkezés. A pályázati határidő július 25. Kérvények ngos Legáth Kálmán apát, iskolaszéki elnök úrhoz küldendők u. p. Molnár. 1—2

Veszprémi egyházmegye.

A zala-szántói róm. kath. iskolájánál megürült segédtanítói állásra pályázat hirdetettik. Fizetése: 371 frt készpénz, havi előleges részletekben, fűtéshez elegendő fa, butorozott szoba. Mellékjövödelmre is számíthat. Kötelessége: az I. és II. osztályt valamint az ismétlőket tanítani és a kántori teendőkben segédkezni. Okleveles, esetleg képezdévégzett tanító urak okmányokkal felszerelt kérvényüket a róm. kath. iskolaszékhez küldjék. Pályázati határidő július 20. Nyers Imre főtanító.

Orgona-építési műintézet.
RIEGER TESTVÉREK
BUDAPEST, Garay-utcza 48.
Rieger Testvérek Jägerndorfi (Osztr.-Szil.) os. es kir. udv. orgona-gyaranak fiókja. Legolcsóbb árakon kiváló orgonákat szállítanak.
A czég 25 évi fennállása óta
700-on felül új orgonát
épített, melyek közül 255 esik Magyarorszagra, a többi Norvegiába, Németországba, Romániába, Orosz-, Olasz- és Törökországba szállították.
Orgona-árjegyzékek ingyen és bérmentve.

„Gyászmise-Énekek“
(102 ének szabályos orgona-kísérettel, remek kiállítás). Ara **1 frt 30 kr.** bérmentes küldéssel. Par napra áttekintésül is megküldi:
Litkey Menyhért
tornaujfalusi kántortanító.